

Katarína Chlusková

Bazilika sv. Jiří na Pražskom hrade a jej stavebný vývoj

Résumé

Bazilika sv. Jiří patrí k reprezentatívnym románskym stavbám českého prostredia. Veľký záujem odbornej verejnosti jej bol venovaný predovšetkým od 19. storočia, čo malo v kontexte dobovej pamiatkovej starostlivosti dopad na jej puristickú obnovu v rokoch 1887-1908. V tejto dobe sa podarilo preskúmať intaktne dochované časti stavby, pochádzajúce z obdobia raného stredoveku. Detailne ich dokumentoval architekt prestavby F. Mach. Na základe jeho prác bolo snahou nasledujúceho polstoročia v umelecko-historických kruhoch baziliku (vtedy už v rekonštruovanej podobe) stavebne analyzovať. Niekoľko monografických prác však nedošlo k zhodnému záveru o procese vývoja tejto stavby a ani o jeho datácii. Tieto pramene významne rozšírili poznatky archeologického výskumu vedeného I. Borkovským v rokoch 1959-1962. Na základe nich autor definoval ďalšiu z odlišných predstáv o vývoji stavby. Rozchod v názoroch sa preto stal podnetom pre sumarizáciu poznatkov o stavbe, ktorou sa táto bakalárska práca snaží nájsť cestu v pochopení stavebného a umeleckého vývoja tohto chrámu. Dôležitým východiskom sa pritom stala nedávna revízia pôvodného archeologického výskumu, ktorá definovala časové zaradenie podzemných častí baziliky. Tak bolo možné do vývoja stavby priradiť poznatky zo starších prác o nadzemných partiách, s cieľom integrálne stavbu pochopiť. Výsledkom je časový rámec obdobia od roku 1142 až po prvú polovicu 13. stor., kedy dochádza ku všetkým zmenám definovaným v rámci románskeho chrámu. Ten pritom zahrnul staršiu dispozíciu predrománskej baziliky. Náväznosť na tradíciu je tu silnejšia než by sa dalo od vrcholne románskej stavby očakávať, vznikala preto nepochybne minimálne v technickom prepojení s pôvodnou architektúrou, ktorej prvky sa v nadzemných partiách iba fragmentárne dochovali. Takto definovaná bazilika však už odráža aj mladšie tendencie románskeho staviteľstva, a to ako v organizme stavby a jej rozvrhu, tak v detaile, čo je pozorovateľné v kontexte domáceho i ríšskeho prostredia.